

Forfatter: Wessel, Johan Herman

Titel: J.H. Wessels Samlede Digte

Citation: Wessel, Johan Herman: "J.H. Wessels Samlede Digte", i Wessel, Johan Herman: *J.H. Wessels Samlede Digte*, udg. af J. Levin , 1901, s. 192. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-wesselhhl-shoot-idm140161401953568/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: J.H. Wessels Samlede Digte

sextende Aarhundrede og sildigere var almindelig dansk, og oftere forekommer i Bibelen af 1550. Holberg siger i Peder Paars (II, 1):

Rum bedre regnede, han tørde bedre Pen,

Han sig ey nye lod, som Stech, med Een usal Een,

hvortil han fører den Note: »Man kunde vel sige: Een gang Een, men det klinger ikke saa vel som paa Flaatysk. Omnia græce Juvenal. — At Væds vil finde trede gangs Tretten i den lille Multiplicationstabel, berer vel med til hans arithmetiske Helevisen.

Fortællinger.

Side 46.

Gaffelen.

Denne classiske Fortælling er første Gang trykt i Viborger Samle 1781 Nr. 2; anden Gang i Ugeskriftet Allehaande, Trondhjem 1781 Nr. 48 (Side 406 fgg.) med følgende indledningsbemærkning af Redactionen: »Efterfølgende »Vers, som har vor velisom bekendte bedste komiske Digter til Forfatter, er »vel bekendt for, og des maaskee i Manuskrift af nogle faae, vore Læsere, men »Mængden kjender det dog uden Tvivl ikke, og vi træ derfor at forjæne Tak »ved at meddele det. Ogsaa Hr. Forfatteren maale vi holder os det tilgode, uagter »han vel ikke havde bestemt det til Trykken, da vi ikke vide rettere, end at vi »have seet det forhen trykt, enten i Viborger Samle eller et andet saadant »Dansk Periodisk Blad.» Tredie Gang er Digtet trykt i Bogtrykker Iversens Samling af Poesier for 1783 (trykt 1782), med den Bemærkning, at det uden Forfatterens Tilladelse har været tidligere trykt i et Blad, som hidet læses (Allehaande). Af den her meddeelte Bemærkning i Allehaande maas man formode, at Digtet er skrevet flere Aar før 1781, da det alt existerede oppe i Trondhjem. i Afskrifter; muligt at Digtet er blevet til for Digterens Sygdom i Aaret 1776.

Linie 2.

»Jeg synger om, dog nei; jeg Nefrem fortæller.»

Parodisk Efterligning af den første Linie af Henriaden og sidste Epopeer.

Linie 16—17.

»At Jupiter tilsidst brød ud i disse Ord:

Hr. Pope har sagt sandt: det er den bedste Jord.»

Det Skrift af Alexander Pope, Jupiter her citerer, er hans berømte philosophiske Læredigt Essay on man (1733), der fra Fornuftens Standpunkt forsvær Skabelsen, som nødvendig god ifølge Guds uendelige Visdom.

Side 48, Linie 7 f. o.

»Der kan I, om I vil, en Torden-Kilde hente.»

Tordenkilde, Tydsk Donnerkeil, Svensk åskvigg, kaldes den rakkede Lynstraale, hvormed Jupiter atbildes væbnet i den høire Haand. »Paa Zeus's Tordenkilde har hun hvæset sine Pilce, J. L. Heiberg. Men i denne specielle Betydning, hvori Ordet ogsaa her bruges, er der kun sjeldent Anledning til at anvende det. — Desto hyppigere bruge vore Digtere Ordet for Lynstraale overhovedet, f. Ex. »Skyder Torden Kiler ned, jeg dog frygter ikke», Tullin. »I Engelens høire Haand daanede en Tordenkildes, H. J. Birch. »En Tordenkilde slog, og Lundens Forbørg reviers. Falsch. »Alle Himandens nedslængte Tordenkilders, Buggesen.

»Skæbnens vrede Tordenkiler træffe her os ikke meer«, Oehlenschläger. »Den, som spindrer Egen med sin Tordenkile«, St. St. Blicher. »Frygt et Tordenkilens Raag«, Hauch. — P. L. Müller, der ikke har kjendt Ordet Tordenkile, gjætter, at Wessel her har tænkt paa »en af de gamle Steenoxer, som jævnlig opgraves«.

Side 48, Linje 23.

»Der stod da baade Mand og Kone i en Maade.«

Staae i en Maade, blive forvirret, maaltid, forlegen, en Talemaade, der ofte forekommer hos Holberg.

Fabelen om de tre Ønsker, der ikke bringe Velsignelse, er aldgammel, og har i de forskjellige Litteraturer forskjellige Former. Wessels Indledning, især i Begyndelsen af Digtet, minder om Ordis *Metamorphoses* (Lb. VII, fab. 7--9) og LaFontaines Fabler (tolvte Bog, 28de Fabel).

Herremændene.

Stoffet til denne fortællelige Fortælling, der altid har hørt til Wessels populære Digte, er taget af et ældre engelsk Vitrihedsblad, *Ugeskriftet The Craftsman*, tredje Bind Nr. 122 (anden Udgave, paa det kongl. Bibli.), der meddeeler Historien i Prosa efter det Franske.

Det hører til Wessels sidste Arbejder^{*)}; trykt har nærværende Udgiver først fundet det 1775, *Aftenposten* Nr. 1, hvor det sidste Vers er omgjort.

Til dette Digt knytter sig en lang Historie, der her maa meddeles. Krigsråd Peter Johansen Neergaard til Ringstedkloster og Meerose, født 1702, en af Datidens rigeste Mænd i Danmark, giftede sig 1742 med Jomfru Kirsten Tomnesen (født 1717), der kort efter Blylløbet fødte ham en Søn, Jens Brun, og i de følgende Aar endnu to Børn, Johan Thomas og Johanne, og døde 1751. Krigsråden døde 1772. De tre Sønner bleve optagne i Adelsstanden den 31de Mai 1780. Alle tre Børn efterlod sig Afkoms, og fra dem nedstammer den endnu blomstrende Neergaardske Slægt. — Den ældste Søn, Jens Brun de Neergaard til Svenstrup og Meerose, Wessels Jevnaldrende (født den 14de Juni 1742), troede i Wessels Digt at see et personligt Angreb paa sin Familie, og for at forklare dette maa man vel forudsætte, at den rige Krigsråd Neergaard har været sød Herremænd haard mod sine Bønder, at Bønderne har anstødt hans Kones Rygte, og at Sønnen Jens Brun har ført et uregelmæssigt Liv i sin Ungdom. For at hevne sig udgav denne en grov Parodi, og Wessel, der saaledes uforudset blev anfaldet ligesaa uforskyldt som haardt, synes at have taget sig Sagen meget nær, hvorefter Mere erfares i nærværende Histories Fortællelse længere nede ved Anmerk. til »Sadelens« og til Gravskrifterne (Side 194 og 218).

Side 49, Linje 19—20.

»Og det er lide,

Et bønders Suk at høre vilde.«

Disse to, i al deres Simplicitet grænsede Linier, hvori Digtens udtalte sin Sympathi for Bønder Emancipationen, have en egen Betydning for Wessels humane Sindelag, der ikke delte den Ligegevidighed, Normændene i Almindelighed udviste for den danske Landbosag, næret Normanden Chr. Colbjørnsen, der siden

*) Wessels Digte ere i nærværende Udgave saa lidet som i de ældre ordrede chronologisk, hvad der ikke lader sig gennemføre, da man ved en stor Mængde af de enkelte Digte og Vers ikke kan bestemme Aarsalset, da de blev til. Ikke heller har en saadan Orden nogen Betydning hos en Digter, hvis Forfatter-Periode omfatter saa saa Aar.

blev Secretair i den store Landhocommission, med stor Nidkjærhed virkede for Sagen (jvf. ogsaa Rahbeks Erindringer IV, 19).

Hundemordet.

Side 50, Linie 10—11.

»Jeg, for min Part, jeg passer, jeg,
Og min Propos strax skrider til.»

Ordet *passer* er haant af visse Kortspil, hvor Spilleren med dette Ord betegner, at han ikke tager Deel i Omgangen.

Side 50, Linie 5 f. n.

»Di denne lod sig forelægge.»

Efter Lovens 1, 4, 30 kunde den Stævne, saa vel ved Over- som Underretten, uden videre udeløbe første Gang, og Dommeren foretogde ham da en ny Dag (inden fjorten Dage, Lovdag), paa hvilken han var pligtig at møde. Denne Forelæggelses oplævedes først efter Wessels Tid ved Erda. af 3die Juni 1798 angaaende Rettens vedholdige og hørlige Pleie.

Den forøvne Siellands-Eær.

Side 52, Linie 13.

»Thi det gjør saa et stort til Tingen.»

Rettefærdig maaskee:

»Thi det gjør ei saa stort til Tingen.»

Sadelen.

Side 56, Linie 12.

»Udi et Manuscript paa Svenstrup publicert.»

Disse Linier sigte til Jens Bruu de Neergaards Anføid paa Digteren, hvorom her foran er fortalt i Aamln. til »Herremændens«, Side 193 flg.

Hovedgaarden Svenstrup erhvervede Krigsraad Neergaard ved Kjøb 1751, men beboede den aldrig; efter hans Død arvede den ældste Søn Jens Bruu den, og dennes Søn, Kammerherre Johan Peter Bruu de Neergaard (død 1816) oprettede Gauden med Gudst. til Fiddesmands.

Det her omtalte »Manuskript« var en rykt Parodi paa »Herremændens«, der havde samme Omvæd som dette Digt, og var »fuld af Grovheder og Nonsense« (Prax, Minerva III, 77), men for længe siden er forsvundet. Man maa formode, at Parodiens Grovheder vare særdeles mægtige, eftersom de have fornaaset et kronke vor Diger saa dybt; thi Wessel, der var en afsagt Fjende af alt Kjøveri, lod sig ikke blot i Diablikket henrive til at besvare det uforskyldte Angreb med sin Græskrift Side 188, der indeholder en meget drøi Personlighed (jvf. nedenfor Anmærkingen Side 218), men erindrede endog flere Aar derefter, da nærværende Fortælling blev skrevet, Neergaards Parodi med temmelig bitte Ord, og udelukkede end ikke disse indskudte Ord af Fortællingen da han optog den i sit Ugeblad *Voire Serviteur* (Nr. 4) — thi det synes rimelig at formode, at Fortællingen er skrevet, før dette Ugeblad begyndte.

Linie 13.

»Som af en Slump jeg traf engang, jeg knobte Sukker.«
 Af en Slump, af en Hændelse, tilfældigvis (jvf. paa Slump, slumpevis o. d.)
 er en nu sjelden Talemaade, der atter forekommer Side 266. A. E. Boye har
 ikke kjendt den, og — retter derfor, i begge sine Udgaver, Digterens Ord saaledes:
 »hvorfra en Slump jeg traf« (!). Det er den gamle Regel, at hvor
 man ikke forstaar sin Autor, da »rettes« man hans Ord!

Den gamle Skade.

Side 59, Linie 13.

»Den, som har gule Haar, han vil den have kruset.«
 Correct bedder Ordsproget: »Den som har Haaret gult, vil have det kruset«
 (jvf. Peder Syv, I, 317).

Side 59, Linie 3 f. n.

»Hvad sul' Aar 1091 hun Skaden fik!«
 Vi træffe her atter paa en af Boyes sindrige Forbedringer. Da han ikke kan
 falde paa at læse Tallene op: Aar ti, ni, sen, forandrer han Texten saaledes:
 »Hvad sul' Aar Tusind, een og trods hun Skaden fik!«
 og tilføjer neden under den Note: »1061«. Hvorledes nu Tallet 1601, læst
 omvendt, bliver til 1091, er let at forstaa, eller i al Fald ved Prøve at udfaa;
 hvorledes det kan blive til 1061, er ikke til at forstaa. — Boyes Søn, P. H.
 Boye, beholder naturligvis pligtskyldige Galskaben, og føjer den Oplysning til:
 »Votre Serviteur har 1091, hvilket er en Trykfeil (! for 1061, da 1091 Everten
 kan læses i Verset (!), eller er det bagvordt af 1601« (Side 420—421). Skade,
 at vi ikke oplyses om, hvorledes de Tallet 1601, læst bagvendt, kan blive til
 1061. Omvendt i horizontal Retning, bliver det til 1091; omvendt i vertical
 Retning maatte det blive: 1061.

Posthousen.

Side 61, Linie 3.

»Fra bitterlige Jylland, Faar.«
 Bitterlig = saare, særdeles, i høj Grad, bruges i et Par Forbindelser i Tale-
 sproget. Det gjør bitterlig ondt; græde, sukke, klage sig bitterlig. Det er
 bitterlig koldt. Jvf. ogsaa en bitter Kulde, bitteraar. Den adjectiviske Form
 bitterlige Jylland tilhører vor Comiker.

Den fri Vogaleie.

Side 65, Linie 13—14.

»Men han gad ei spadsere
 Imellem nordisk Pak.«
 Ved en comisk Trykfeil læses her i P. E. Møllers Udgave: imellem nordisk
 Pak. Heretter aftrykker Hr. Boghandler E. L. Thaarup (Wessel 1857, I, 98)
 Verset ufotroden: »Men han gad ei spadsere Imellem nordisk Pak« (!)

Linie 6 f. n.

»Men just fis saa en Klokker.«
 Dette Men forandrer A. E. Boye i begge sine Udgaver til Man, hvorved
 Linie 6 f. n. bliver uden Subject, og det Hele meningsløst.

Side 66, Linie 9—10.

„Kiek Klokke man hukommer
 Vel i mit Fødeland.“

den tapre Klokke paa Id. Ole Svendsen Bekke, der admærkede sig ved Frederikshales Besættelse 1716 og faldt i Færingdaen. Claus Frimann har besungen ham i et vakkert Digt, der har hans Navn til Overtitel.

Side 66, Linie 23—24.

„I sigt for ringe sigt,
 Men jeg kan ikke gaar.“

I sigt mig for en ulovdyelig Person, der ikke behøver at kjøre, men jeg er ikke i Stand til at gaar (Tanken gjentages i det følgende Vers).

Den Drukneede.

Side 69.

Det vigtigste ved nærværende Fortælling, hvortil Digteren maaskee har taget Stoffet af Vademecum 1787, Side 37, er Indledningen, hvori Digteren rullerer med et Udtryk i Ewalds bekjendte Sømandsviser i Fiskerne:

„Naar Søen plyndrer fra sin Ven,
 Og sætter ham paa Prove,
 Da leer han kun, og tvinger den
 At helge tilfald det igien.
 Som den har frødet røde,
 Han sædler dristig Havet op,
 Saa snart hans Hjerte lysør;
 Og rider høit paa Belgens Top,
 I Trav og susende Galop,
 Til guldbestruede Kyster.“

Man forstaaer ikke, hvorledes dette sunkede, regte digteriske Billede kunde give en Wessel Anledning til Rulleri. Men Fiskerne udkom i Sommeren 1779 (Forsøg i de skønne og nyttige Videnskaber, tretende Stykke), og man har endt ved at troe, at Wessel fulde fem Aar derefter skulde have angrebet sin afledede store Medbrøders Munde i en saa hensynløs Form for et enkelt Udtryks Skyld i hans skjønneste Værk, hvis Konstuaerd Wessel ikke kan have været blind for. Den rimeligste Forklaring, man her kan gjette paa, er vel denne: at Fortællingen er hieven til i Aaret 1779 (og altsaa Stoffet hævtes fra en anden Kilde end den ovenfor nævnte) ved en bestemt Anledning, der har motivet Angrebet paa Ewald, og at Wessel i sin Fortøgenhed for at faa Manuskript til Nr. 12 af sit Hjelplad, har gæbet til at indføre Fortællingen, der netop leverer Text til et Nummer.

Toujours Perdrix.

Side 72, Linie 21—22.

„En Walstrøm Jægermester
 Et stærkt Bevís os gier derpaa.“

Om Walstrøm Jægermester har Udgiveren, trods megen Søgen og Forespørgsel, ikke kunnet Evindbringe mindste Oplysning. Af Wessels Ord maa man formode, at paa hans Tid en svensk Røver under det antagne Navn Jægermester Walstrøm har skrevet sibrige Vers som „Manuskript for Venner“, der have passeret Sundet, deriblandt en Historie om en Baron og hans Tjenestepige, maaskee under Titelen *Toujours Perdrix*, som Wessel har lagt til Grund for sin Fortælling.

Side 75, Linie 26—27.

»De leve sødt i fire Aar,
Stor Lykke nød, og større spæer.«

Digteren, der skrev sit Ugeblad med synlig Ulyst, og sjelden brugte Fien, mener paa dette Sted end ikke til at faae skrubbøvlet sin Stil. — Udgaven af 1787 omgjar de to Linier til:

»De leve sødt i fire Aar,
Stor Lykke nød, dem større spæer.«

hvilket rigsnok er en Forbedring, men — en aldeles vilkaarlig: Fællen ligger nemlig i Præsens spæer, som Digteren af Magelighed hensatte for at faae Rim.

Stella.

Side 76.

Denne lange Fortælling er, som Digteren flere Steder (n.f. Side 86) selv udtrykkelig angiver, fremkaldt ved Goethes Drama, »Stella, ein Schauspiel für Liebende«, der udkom 1776, ligesom ogsaa Udgaven af 1787 overskriver Fortællingen med Navnet Stella, hvilket ingen af dens Personer bærer. Dette Drama, som Goethe siden omgjorde til en Tragedie, tilhører den store Digters første Periode, den sentimentale Kraftperiode, men er et af hans svagere Arbejder. Det er grundet paa Sagnet om Grev Gleichen, og Helten forlader først sin Kone, der har skjenket ham en Datter, siden en Elskerinde, med hvem han har levet i nogen Tid, og deltager i den corsicanske Frihedskrig. Da han vender tilbage derfra, træffer han begge Qvinderne, der paa hans første Kones ædelmodige Forslag enes om at leve med ham i et dobbelt Ægteskab. Dramaet udmærker sig ved høj Lidenskabs og en mesterlig Diction, men lider af overspendt Sentimentalitet (»Stella kam nur der Einphadsamkeit verwöhnter Herzen schmeicheln«, A. W. Schlegel), og driver Naturlighedsprincippet ud over Grænserne. I sin Nyhed gjorde Stykket stor Lykke, og har vist ikke heller savnet Tilbedere her, hvad der naturlig maatte forarge en Genus som Wessel, og henrev ham til en hensynløs Persiflage over den store Digter, der dengang da havde udgivet Götz v. Berlichingen og andre udødelige Digtninge, og til en Plashed i Fremstillingen (Side 76—77), der er aldeles usædvanlig hos vor Digter.

Side 80, Linie 25—26.

»Han kunde skudt sig selv ihjel,
Men han var Kristen Mand. Forstæder du vel?«

Dette Sted er et af de flere, hvor Digteren i en simpel, men energisk Form udtaler sin dybe religiøse Følelse. — Det er forøvrigt noksom bekjendt, hvilket Selvmords-Raseri der greb den tyske Ungdom, efter at Goethe havde udgivet sin Werthers Leiden (første Udgave 1770, udgivet paany 1775, 1777, 1779), og at en dansk Oversættelse af Skriftet ved P. N. Nyegaard, som Boghandler Prof. vilde udgive, i Septbr. 1775 blev confiskeret, da det fjerde Ark var trykt, ifølge Cabinetsordre, udtret paa en Betænkning af det theologiske Facultet (Peder Holm, N. E. Balle, H. F. Janson, C. F. Horneman), der »ansæer bemeldte Bog som et Skrift, der bespøtter Religionen, besmykker Lasterne, og kan forårsæve gode Sæderv. (Lixdorphiana Side 258 Hgg.).

Side 86, Linie 5—6.

»Og i det samme
Indtræder han.«

Med disse to Løver ender Nr. 20 af *Votre Serviteur* — midt paa syvende Side. Digteren, der ikke overkom at skrive mere til dette Nummer, greb til den Udvei at fylde den næste Side med følgende lunefulde Avertissement:

Prisrættigheder.

Den som kan opdage Udsagnet af denne Historie, og vil give sin *Cavalliers Parol*, eller i vidrig Fald sværge ved sin *Ere*, ikke uden af sit *Ceac* at have udfundet samme, loves *Premie* af alle udkomne *Nummre*.

Af

Votre *Serviteur*.

Navnet, om forlanges, forties.

Side 87, Linie 16.

»En Kone havde han, og dertil Een gjorde tre.

Maa vel forstaaes saaledes, at Manden røgnes med.

Smeeden og Bøvjen.

Side 89.

Denne ypperlige Fortælling, der hører til Wessels populæreste Digte, var af de af de Skuespiller C. N. Rosenkildes Yndlingsdigte, og blev af ham ofte foredraget paa Scenen i de da meget almindelige Aftenopførelser med uovermaafelig Virtuositet. Fabelen hører hjemme i den engelske Litteratur, hvor der findes flere Fortællinger om en bogstavelig Lovforbryder, hvorefter en Uskyldig var bleven valgt til at bære det for at fyldestgjøre Lovens Fordring, at Liv for Liv maa lødes.

Men en nærmere Kilde har vor Digter haft i følgende Fortælling, indrykket i *Aftenposten* for 1777, Nr. 3:

En Smeed gæraade udi Klæmmer,
Og kom til at begaae et Mord,
Paa en, der gav ham knubbet Ord,
Og fældede ham med sin Hammer
Bevar os Gud for at opogge
En Smeed, der har den store Slegge!

Vor Smeed blev skyldig kiendt at hænge
Og bød oplødes for sit Mød.
Det ei i Byens Lovbog stod
At søne Mand-Red med Penge,
Men akt vor Smeed var ene Mester
At skoe og læge Byens Hester.

Hans Byensmand kom med Graad og bade,
At Smeedens Synd maa gives til
Og Dømmere ham naadigst vil
For deres Hesters Skyld loslade,
Og for de Plovjern, Spæder, Hakker,
Som Smeden gjorde dem saa vakker.

Men Dømmere antog med Ekkel
En Forbøn af saa liden Fynd,
Og spurgte om det ey var Synd
At lade løs saa grov en Rekel.
Nei, sagde de: Forsoning kræves,
Men saa kan Retten best handthæves:

Vi har en Sæd, til hvem vi trænge,
 Den eener i vor Naboslag,
 Som slog saa mangt et dygtigt Slag.
 Han har forskaaes for at bærge,
 Men vi har to, som sye og klippe,
 Af dem kan vi det ere slippe!

En Skræder er her nok paa Stæden,
 Vi taer den anden Mester Fik,
 Der er hos os som Nummer nix,
 Og hænger ham i Sted for Smeden:
 Saa plees Resten, som den skude,
 Og Bycus Arbeid gaar for fulde.

Ordet Slægge (forhammer) og Floertalsformen Hesser vise, at Forfatteren til denne lille Fortælling er Normand, og naaaskee er det en af Wessels Venner, der har indsendt Digtet til Aftenposten. Man fortales over det rige Lune, hvormed Digteren gjærgiver Aftenpostens ganske vakre Fortælling, der kommer til at staa reent i Skygge.

Det synes neppe at kunne være Tvivl underkastet, at Smeden og Bageren er fra Begyndelsen af Aaret 1777, og ikke først skrevet halvandet Aar senere, da Fortællingen trykkes i *Votre Sauveteur* (Nr. 23, udkommet i August 1784); og vi have saaledes her et nogenlunde sikkert Datum for, at Digteren til sit Ugeblad ogsaa har benyttet andre Digte.

Den sunde Drom.

Side 92, Linie 3.

»De i en Maade sunde.«

Jvf. Anmkn. Side 193.

Prædningen.

Side 94, Linie 27—28.

»Den Dømmen lidt poetisk var,
 Thi Sætt deraf hans Dem vist har.«

Snaar, egentlig svag Lugt (sl. snæfil), Spor, let Anstreg af: Nys. Ordet er oprindelig norsk, men Baggessen har optaget det, med saa meget andet af Wessels Sprog, i sin comiske Maner.

Såret Sebastian.

Stoffet til denne Fortælling har Digteren taget af *Nyt Vademecum* 1783, Side 100. Forøvrigt er det en gammel Anekdote; Lessing har behandlet den i Fortællingen *Das Crucifix* (Lochmanns Udg., første Bind).

Side 95, Linie 7—8 l. n.

»En Billedhugger og en Maler
 For Mængden til det Labeltønske taler.«

Labeltønsk, rettere Labeltøns, synes at være en blødgjort Form af Iaplandsk, Iappisk.

Der bekymrede Moder.

Soffet til denne ikke uheldige Fortælling er taget af Vademecum 1781
Side 31.

Tycho Brahes Dag.

Side 106, Linie 2.

»Der Hovedstolen er.«

Hovedstol, tysk Hauptstuhl, Grandcapitai, rentelærende Capital.

Side 108, Linie 7.

»Derfor uheldig dog ei var.«

Uheld og uheldig (og Held, heldig) brugtes i forrige Sprogperiode for Ulykke, dlyksetig, og var endog det stærkere Udtryk.

Side 108, Linie 14.

»Escarmantado drog af Verden om.«

Voltaire's ubetydelige lille Historie: Histoire des voyages de Scarmentado, écrite par lui-même, ender med de Ord: Je me maria: je fus occr, et je vis que c'était l'état le plus doux de la vie.

Linie 23—24.

»af den Historie,

Som du har lært:

ei vel oprindelig en Trykfeil for læst.

Det sadelmødige Tilbud.

Anecdøten, der ligger til Grund for denne Fortælling, er gammel, og bl. a. ogsaa versificeret paa Tydsk. Wessels Kilde er vel Vademecum 1781
Side 135.

Side 110, Linie 20—21.

»Jeg seer, at det er saa til Dags,

At De til Bords skal gaae.«

Saa til Dags, paa den Tid af Dagen, er endnu almindeligt Udtryk paa Landet (jvf. saa til Sinds, og nuiltdags, hidtiltdags).

Den jydskse Kavalier.

Side 114, Linie 6—7.

»om underlagte Dale,

Hvis Blomster Glæden male.«

Den sidste indholdsløse Linie synes tilligemed de nærmest foregaaende at rællere med d. Naturbegejstrelse, til hvis Classe Wessel ikke hørte.

Fader og Søn, een Mand.

Side 118, Linie 8—9 f. n.

»En gammel Enkemand i Fredens Bolig
(Med Ret han hedte saa) sad ganske rolig.«

Med Ret han hedde saa, er vel oprindelig en Trykkeil for den hedte saa. Fredens Bolig synes at maatte forstaaes om Hakemaandsstanden.

Side 119, Linie 6—7.

»Miss Fov, det sværger vi Dem til,
Skal skildre Dem saa og De vil.«

At Ordet skildre i forrige Aarhundrede endnu bruges i egentlig Betydning, om at male, afbilde med Farver (ligesom endnu i Svænsk), erindre vi af Jean de France, der bærer et Portrait, som Le Seigneur Reuekaallvet, le plus grand Skilder en France, har forfærdiget; paa nærværende Sted bruges Ordet om at forskjønne med Smøkefarver, male Ansigtet.

De to Agerhuus.

Side 127, Linie 17.

»Og flux til de Velvis.«

Til de Velvis, til Magistraten. Velvis var nemlig alfern (men for Wessels Tid) Titelen til Dommere og By-Øvrighed. Saaledes ogsaa samme Side (Linie 6 f. n.): Velviseds Bord.

Gasconaderne.

Side 128.

Stoffet taget af Vademecum 1781 Side 207.

Side 129, Linie 7.

»De tale og om Hovedsag og Pynt.«

Digteren afbryder her saa pludselig, at hans sidste Ord blive uydellige; maaskee skal Meningen være denne: Provindsbeboerne bebreide ogsaa de unge Kjøbmandsnavne, at de i deres Sivadsomader altid glemme Hovedsagen, hvorefter der skulde tales, og kun komme med pyntelige Talemaader?

Side 132, Linie 3 f. n.

»Fransk Pokker har om Tid til at betænke sig.«

Fransk Pokker, den franske Pokker, Gasconeren, der var mistænkt for at være Fanden, eller »fordiøstet Mands«, som Digteren lidt i Forveien har kaldt ham.

Relata refara.

Side 133, Linie 8—9.

»De tre Tusinde Ducater

Var Skyld, at oronfor jeg kaldte Mauden Pater.«

Nemlig fordi Digteren skulde have et Rimm til Ordet Ducater; thi ellers vilde det ikke være saa ganske i sin Orden, at en »Paters havde en Datter.

Side 134, Linie 3—4.

»Den første (som for Tiden at forstaae)

Den sidste i sit Fag tilhæler saa.«

Den første Bøller begyndte, blot som for at tale om noget, der kunde forstaae Tiden, at tilhæle den sidste Bøller, den rige Præste-Collega, i dennes Fag, Præstefaget; Ofteeren bragte geistlige Anliggender paa Banz, og blandt andet talte han om en Præst, der kunde extempore.

202

WESSELS SAMLEDE DIGTE.

Linie 13.

»Den anden svarede: ja val!»
Er det franske Val, lal gadel Tep!

Linie 29.

»Tæ jeg Dem min Bevligning give?»
Maa jeg vise Dem min Bevligning til at lade mig vie at hvilkensomhelst Præst?

Veddemålet.

Side 137, Linie 28.

»De gik, og nedem for jens lydeligen herte.»
Neden for bot rettes til uden for. Den rette Læsemaad: skyldes Hr. Contor-
chef P. H. Boys.

Mesters Pølsen.

Side 120, Linie 19—20.

»Den Møster havde i Logie
En krusen mon ami.»
Da den krusen mon ami 21 Par Linier længere nede angives at høre ved den
rødsarte Brød af Thomsen, maa man vel fornuode, at Digteren har tænkt sig
Møstere som Gjasgivere, hos hvem da den krusen mon ami tilfældigvis
har overnattet.

Contrasterne.

Side 141, Linie 29—30.

»Og efter alt, hvad man advortes seer,
Føinden gad nok giftes meer.»
Og efter alt hvad man kunde slutte sig til af hendes Væsen nok gad giftes een
Gang til, forinden hun reiste af.

Side 122, Linie 1 f. n.

»Koler de Ros', Koler de schwarz' etc.
Den gamle Kone havde samlet sig som stærkt med rød og hvil Smerte, at
hendes Kynker og Vissenhed kun traadte endnu stærkere frem, og Contrasterne
— den virkelige Alderdom og den kunstige Ungdommelighed — saaledes bleve
endnu mere uimfældende.

Med denne Fortælling ender Ugebladet *Vore Serviteur* (Nr. 54): de
tvende tilføiede Fortællinger ere blevne til i Norske Selskab.

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Denne Fortælling blev til som Impromptu af Wessel en Aften i det
Norske Selskab.

Side 144.

Nulla regula sine exceptione.

Ligeledes et Impromptu i Norske Selskab efter et opgivet Thema.